

Poř. č. 3/2006

**Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů  
k poskytování údajů z odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu  
pořízených pro účely trestního řízení jiným orgánům**

**Orgány činné v přípravném řízení trestním nemohou údaje získané odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu pro účely trestního řízení podle § 88 trestního řádu poskytovat jiným orgánům pro jiné účely, tedy ani soudu pro účely občanského soudního řízení, byť je vyžadoval s odkazem na ustanovení § 124 občanského soudního řádu.**

Nejvyššímu státnímu zastupitelství byla signalizována nejednotnost právních názorů státních zástupců na možnost poskytovat údaje zjištěné odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu pro účely trestního řízení jiným orgánům, zejména soudům pro účely občanskosoudního řízení.

Některá státní zastupitelství se kloní k možnosti vydat dokumenty obsahující uvedené údaje pro účely občanskosoudního řízení a odkazují obecně na potřebu zjištění náležitého skutkového stavu věci nutného pro objektivní rozhodnutí soudu v jím vedeném civilním řízení. Jiná státní zastupitelství takový postup odmítají s tím, že i po skončení trestního řízení, resp. i po zrušení příslušného stupně utajení stanoveného podle zvláštního zákona<sup>1</sup> nadále přetrvává povinnost uchovávat je v tajnosti s ohledem na státem stanovenou povinnost mlčenlivosti v podobě důvěrnosti komunikací uložené zvláštním zákonem, kterou lze prolomit jedině v případech, které výslovně stanoví zákon<sup>2</sup>. Tato povinnost přetrvává i po skončení trestního řízení a podle trestního řádu nelze takové údaje poskytovat mimo zákonem výslovně vymezený účel, neboť to trestní řád výslovně zakazuje, resp. lze tento zákaz dovodit z ustanovení upravujícího nahlížení do spisu<sup>3</sup>, které obecně vymezuje podmínky, za nichž se mohou jednotlivé subjekty seznamovat s údaji získanými pro účely trestního řízení. Občanský soudní řád přitom neobsahuje žádné ustanovení, které by výslovně dovolovalo soudu provádějícímu dokazování v rámci občanskosoudního řízení prolomit tajnost těchto údajů. Naopak, ustanovení upravující postup při dokazování v občanském soudním řízení, tj. § 124

<sup>1</sup> Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti a příloha č. 1, bod 9. nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací, obsahující obecnou část seznamu utajovaných informací.

<sup>2</sup> § 89 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, § 88 trestního řádu.

<sup>3</sup> § 65 odst. 5 trestního řádu.

občanského soudního řádu, výslovně omezuje použitelnost údajů chráněných podle zvláštního zákona v kategorii utajovaných informací nebo údajů chráněných státem uznanou či stanovenou povinností mlčenlivosti jen na případy, v nichž byla tato povinnost předepsaným způsobem (tj. zproštěním k tomu oprávněným subjektem) prolomena<sup>4</sup>.

Nejvyšší státní zastupitelství není oprávněno vykládat právní předpisy mimo účel uvedený v ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a proto není ani oprávněno podávat výklad ustanovení § 124 občanského soudního řádu. V mezích své působnosti a pravomoci je nejvyšší státní zástupce oprávněn toliko posoudit postup státního zastupitelství v případech, kdy mají být takové údaje vydány jiným orgánům než orgánům činným v trestním řízení. Jinak řečeno, může jen zaujmout právní názor k výkladu podmínek vyplývajících ze znění trestněprávních předpisů pro nakládání s údaji, získanými pro účely trestního řízení postupem podle § 88 trestního řádu, z hlediska povinnosti zajistit jejich náležitou ochranu, mají-li být poskytnuty jiným orgánům pro jiné účely; konkrétně v tomto případě, mají-li být poskytnuty pro jiné než trestní - tedy občanskosoudní - řízení. Jen v těchto mezích lze zaujmout stanovisko k tomu, do jaké míry stávající právní trestněprávní normy ve vazbě na úpravu občanského soudního řízení dovolují státnímu zastupitelství, resp. státním zástupcům jako orgánům činným v přípravném řízení trestním, jejichž povinností je chránit tajnost těchto údajů nejen v průběhu, ale i po skončení trestního řízení, poskytnout takové údaje soudu rozhodujícímu v občanskoprávní věci podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu.

V těchto mezích a pro výše vymezený účel lze především odkázat na obsah výkladového stanoviska uveřejněného pod č. 17/2002 ve Sbírce výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, které řešilo obsahově podobný, resp. možno říci shodný problém, který se rovněž týkal možnosti předávat údaje chráněné zvýšenou měrou (zvláštní povinností mlčenlivosti či údaje utajované podle zvláštního zákona) mj. i jiným orgánům stojícím vně orgánů činných v trestním řízení. Ačkoli se toto stanovisko týkalo údajů získávaných podle ustanovení § 8 odst. 2 a násl. trestního řádu, platí jeho závěry i pro údaje, získané postupem podle § 88 trestního řádu. Lze proto na obsah tohoto stanoviska, zejména pak na jeho právní věty uvedené pod body II. a III.<sup>5</sup> i s příslušnými částmi odůvodnění, v plném rozsahu odkázat. Nad rámec toho, co bylo uvedeno v tomto stanovisku, lze doplnit následující:

Otázka dokazování určité skutečnosti v rámci procesu vedeného před příslušným orgánem státu, jde-li o takové informace, které lze obecně podřadit pod ochranu soukromí zajištěnou

---

<sup>4</sup> Srov.: „Dokazování je třeba provádět tak, aby byla šetřena povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích chráněných zvláštním zákonem<sup>56)</sup> a jiná zákonem stanovená nebo státem uznávaná povinnost mlčenlivosti. V těchto případech lze provést výslech jen tehdy, jestliže vyslychaného zprostil povinnosti mlčenlivosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu má tuto povinnost; přiměřeně to platí i tam, kde se provádí důkaz jinak než výslechem.“ Poznámka pod čarou odkazuje na zákon č. 412/2005 Sb.

<sup>5</sup> Srov.: „II. Na listiny a jiné nosiče těchto údajů se nevztahuje ediční povinnost vyplývající z ustanovení procesních předpisů, podle nichž provádějí řízení jiné orgány než orgány činné v trestním řízení (např. soudy v občanskoprávním řízení či správní orgány v řízení podle správního řádu), proto jim nemohou být předkládány ani na základě jejich výslovného dožádání. III. Orgány činné v trestním řízení působící v přípravném řízení jsou povinny učinit opatření, aby po celou dobu jimi vedeného řízení se s těmito údaji nemohly seznamovat nepovolané osoby (§ 65 odst. 5 trestního řádu). Umožní-li osobě, která je oprávněna se s těmito údaji seznamovat pro účely uplatnění svých zákonných práv, aby se s nimi seznámila, učiní tak vždy jen v rozsahu nezbytném k uplatnění jejich zákonných práv a až poté, co ji poučily o odpovědnosti za neoprávněné sdělení takto zjištěného údaje jinému.“

výslovnou „hmotněprávní“ zákonnou úpravu v příslušných zvláštních zákonech<sup>6</sup> nebo v předpisech procedurálních,<sup>7</sup> stojících „na úrovni jednoduchého práva“, jak pravidelně označuje takovou úpravu Ústavní soud při posuzování její konformity v rovině ústavní, nebo při posuzování legitimacy a legálnosti zásahu orgánu veřejné moci do této sféry, je o to komplikovanější, že údaje pocházející z této sféry – kromě této výslovně uvedené zvláštní zákonné právní úpravy – jsou obecně chráněny i v rovině ústavní<sup>8</sup>. Z tohoto důvodu není vždy jednoduché určit, které informace tohoto druhu, jež lze získat různými postupy stanovenými přímo zákonem (pravidelně pak i s omezením jejich určení pro ten či onen zákonem výslovně stanovený účel, který je s tímto postupem konkrétně svázán), nebo je lze prostě jen určitým postupem získat, lze použít k jinému než k původně zákonem výslovně určenému účelu, nebo je užít k určitému zákonem sledovanému účelu, ačkoli k tomu původně určeny nebyly.

Ani judikatura našich soudů, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva nedává vždy přesnou a jednoznačnou odpověď na každý jednotlivý případ, který se v praxi může vyskytnout. Proto, a také zejména proto, že státnímu zastupitelství nepřísluší právo vykládat pro soudy příslušná ustanovení občanského soudního řádu o dokazování, jak bylo výše zdůrazněno, nelze v těchto případech argumentovat ani potřebou, ani naléhavostí zájmu dokazovat tu či onu skutečnost v občanskosoudním řízení tím či oním způsobem, za použití těch či oněch informací. Lze tu jen zdůraznit, což se právě týká odpovědnosti státních zástupců jako orgánů činných v trestním řízení za dodržení podmínek ochrany informací, které podléhají zvýšené ochraně v podobě státem stanovené či uznané povinnosti mlčenlivosti, a které jim byly svěřeny výlučně pro účely trestního řízení, že musí být zajištěna jejich ochrana *i z hlediska práva na soukromí*. Což znamená, že poskytovat je smí jako orgány činné v trestním řízení nikoli na základě důvodnosti požadavku plynoucího z jejich důležitosti pro to či ono *jiné než trestní řízení*, ale jen na základě *zákonné licence*, tj. je-li to výslovně zákonem *dovoleno*. Nikoli proto, že to *není zákonem výslovně zakázáno*<sup>9</sup>. Právo na ochranu soukromí je třeba respektovat i ve vztahu k osobním údajům, které jsou zpravidla nedílnou součástí takových informací, a to je další důvod, pro který je třeba pečlivě dbát o to, aby byly poskytovány jen tomu a jen tehdy, komu a kdy zákon výslovně dovoluje tyto informace poskytnout<sup>10</sup>.

<sup>6</sup> Tzn. zákony upravující úpravu zvláštní povinnosti mlčenlivosti, zejména ale § 11 a 12 občanského zákoníku, a dnes též i významný obecný předpis podobné povahy – zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>7</sup> Tj. zejm. např. § 8 odst. 2 a násl., § 65 odst. 4 a 5, § 78 odst. 2, § 99 odst. 2 trestního řádu, § 124 občanského soudního řádu, § 45 odst. 3 a násl. soudního řádu správního, § 38 odst. 6 správního řádu.

<sup>8</sup> Viz zejm. čl. 7, 10 a 13 Listiny základních práv a svobod.

<sup>9</sup> Z tohoto hlediska, tedy z hlediska práva na ochranu soukromí, které nelze v řešených souvislostech rovněž pominout, což by se mohlo snadno stát, pokud se pozornost soustředí úzce jen na pravidla daná tím či oním procesním předpisem a pomine se nutnost vykládat tyto normy ve všech (zde i ústavněprávních) souvislostech, byl podrobný rozbor problematiky ochrany soukromí podán v souvislosti s rozбором využitelnosti údajů získaných faktickým prostorovým odposlechem (tedy uskutečněným skrytým záznamem – nahrávkou – rozhovoru s další osobou, která neví o tom, že její projev je nahráván a může být tudíž v budoucnu použit) ve výkladovém stanovisku č. 2/2004 k použitelnosti magnetofonového záznamu rozhovoru jako důkazu v trestním řízení.

<sup>10</sup> Již zpočátku účinnosti zákona č. 101/2000 Sb. se Nejvyšší státní zastupitelství zabývalo problematikou zpracovávání osobních údajů ve výkladovém stanovisku č. 15/2001. Je aplikovatelné i v těchto souvislostech, zejména pokud zdůrazňuje povinnosti a meze zpracovávání osobních údajů získaných postupem podle zákona jen v oblasti výkonu zákonné působnosti státního zastupitelství. Tímto zpracováváním se ve smyslu zákonné definice samozřejmě rozumí i jejich předávání jiným subjektům. Postup v rozporu s tímto zákonem je sankcionován i v oblasti administrativní odpovědnosti v podobě přestupků (§ 44) nebo jiných správních deliktů (§ 45) které jsou v něm obsaženy. Pro úplnost nutno dodat, že z jeho působnosti není státní zastupitelství vyloučeno, přitom za porušení povinností při zpracovávání

Z toho vyplývá – a v souladu s ústavními principy výkonu veřejné moci tomu ani jinak být nemůže – že předávání těchto zvýšeně chráněných údajů, vyžádaných výlučně pro účely trestního řízení, je dovoleno jen v případech, v nichž zvláštní zákon výslovně stanoví průlom do jejich ochrany právě pro ty účely, pro které mají být orgánem činným v trestním řízení jinému subjektu poskytnuty.

Tento argument, podporující platnost závěrů výkladového stanoviska č. 17/2002 i pro tyto případy, lze podpořit i argumentací vycházející přímo z ustanovení § 88 trestního řádu:

Vedle toho, že trestní řád obsahuje ustanovení, kterými omezuje jejich využití (především je to již citované ustanovení § 65 trestního řádu, zejm. jeho odstavec 5), další omezení vyplývá i ze samotného § 88 trestního řádu. Základní omezení obsahuje už odstavec 1 v tom, když vymezuje podmínky, za nichž lze takové údaje – a to *výlučně jen pro účely trestního řízení*, což je třeba připomenout – získat. Poslední věta tohoto odstavce pak navíc stanoví absolutní zákaz použití záznamu odposlechu mezi obviněným a jeho obhájcem. Je naprosto zřejmé, že takto (byť nahodile) zaznamenaný rozhovor je absolutně vyloučen z jakékoli dispozice orgánů činných v trestním řízení (a tím i jiných orgánů) a musí být neprodleně zničen. Odstavec 4 stanoví meze použitelnosti těchto informací jako důkazů v trestním řízení. Ostatní informace, které nebyly použity (nelze je použít) v trestním řízení jako důkaz, musí být v souladu s odstavcem 5 bez výjimky zničeny.

Jestliže je tedy státní zastupitelství dožádáno jiným orgánem požadujícím sdělení těchto údajů nebo zapůjčení příslušného spisu tyto údaje obsahující, je povinno před jejich předáním tomuto orgánu přezkoumat, zda jsou požadovány v souladu se zákonem, tj. zda jsou splněny zákonné podmínky pro jejich předání, konkrétně tedy, zda je jejich ochrana pro tyto účely v souladu s výslovným zněním příslušného zvláštního zákona skutečně prolomena. V opačném případě musí jejich vydání odmítnout s poukazem na to, že zákon (trestní řád) jejich poskytování pro jiný účel, než pro trestní řízení, nedovoluje.

**Toto stanovisko se vydává podle § 12 odst. 2 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.**

Nejvyšší státní zástupkyně:  
**JUDr. Renata Vesecká, v.r.**

---

citlivých údajů, o něž by mohlo v těchto případech obvykle jít, hrozí fyzické osobě pokuta do 5 mil. Kč, a právnické osobě, správci údajů nebo zpracovateli hrozí za totéž porušení povinnosti zakládající jiný správní delikt, sankce až do výše 10 mil. Kč.